

Per internet
(<http://www.internetconsultatie.nl/wetaccountantsberoep/reageren>)

Ministerie van Financiën
T.a.v. de heren Idde Oomes en Laurens Buist
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

6 september 2010

Betreft: Consultatie Wet op het accountantsberoep

Geachte heren,

Onder verwijzing naar de consultatie ten aanzien van de Wet op het accountantsberoep (gepubliceerd op 19 juli 2010) verstrekken wij u hierbij onze opmerkingen ten aanzien van de ter consultatie uitgezette documenten.

Mocht u vragen hebben naar aanleiding van onze reactie, dan kunt u contact opnemen met de heer P.J. Veerman RA (020-568 4507, peter.j.veerman-abs@nl.pwc.com).

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

Met vriendelijke groet,

drs H.J. van Mierlo RA
Voorzitter Directie

Bijlage: 1

Reactie PricewaterhouseCoopers op Consultatie Wet op het accountantsberoep

PricewaterhouseCoopers in Nederland ('PwC') maakt deel uit van het wereldwijde PricewaterhouseCoopers netwerk. In Nederland zijn bij PwC ruim 4500 personen werkzaam, waaronder ongeveer 600 registeraccountants en 40 Accountants-Administratieconsulenten, alsmede een groot aantal medewerkers in verschillende fasen van de opleiding tot een van deze titels.

PricewaterhouseCoopers in Nederland ('PwC') verwelkomt het ter consultatie aangeboden wetsontwerp. PwC is een groot voorstander van de voorgenomen fusie tussen het NIVRA en de NOvAA, zoals deze is omschreven in het fusiedocument 'Samen Sterker' van november 2009. Wij zijn van mening dat één beroepsorganisatie beter en efficiënter in staat zal zijn de belangen met betrekking tot accountants te behartigen. Dit betreft in de eerste plaats de belangen van het maatschappelijk verkeer. Het maatschappelijk verkeer heeft, zoals de minister verschillende malen heeft aangegeven, groot belang bij een effectief en efficiënt opererend openbaar accountantsberoep. De PBO status biedt daartoe de beste mogelijkheden en waarborgen.

Het ter consultatie aangeboden wetsvoorstel (hierna 'voorstel') biedt ons inziens een goede basis voor een wet ter vervanging van de bestaande Wet op de registeraccountants en Wet op de Accountants-Administratieconsulenten en zal de voorgenomen fusie tussen het NIVRA en de NOvAA mogelijk maken. Wij hebben echter wel opmerkingen ten aanzien van het voorstel die wij hieronder uiteenzetten. Hierbij maken wij onderscheid tussen kernpunten en overige opmerkingen.

Wij hebben kennis genomen van de reactie van het NIVRA en de NOvAA en onderschrijven de inhoud daarvan.

1. Kernpunten

a. *Fusiedocument*

In het voorstel wordt op enkele belangrijke onderdelen afgeweken van het door de overgrote meerderheid van de leden van het NIVRA en de NOvAA onderschreven fusiedocument. Dit betreft met name regels die zien op opleidingen en titels en op de governance van de nieuwe beroepsorganisatie. Wij zijn van mening dat de regelingen opgenomen in het fusiedocument meer recht doen aan de huidige en toekomstige omstandigheden dan hetgeen in het voorstel is opgenomen. Wij betreuren dit en zouden graag zien dat op deze onderdelen meer wordt aangesloten op het fusiedocument. In het navolgende gaan we hier nader op in.

b. *Titels en opleidingen*

Het voorstel gaat uit van één titel, 'accountant', maar laat de huidige titels RA en AA nog geruime tijd 'slappend' voortbestaan. Aan die ene titel 'accountant' kunnen echter nog 'gespecificeerde titels' worden toegevoegd. Het uitgangspunt 'één titel' is gebaseerd op de veronderstelling dat RAs en AAs beschikken over de zelfde bevoegdheid, dat de RA-opleiding en AA-opleiding gelijke eindtermen hebben en dat RAs en AAs vrijwel gelijke beroepsregels hebben. Hierbij moet echter opgemerkt worden dat de opleidingen, ondanks de gelijke eindtermen, toch sterk verschillen. Dit betreft onder meer het verschil tussen een (post) academische opleiding versus een HBO opleiding en verschillen in de invulling van de gelijke eindtermen.

De AA opleiding richt zich inhoudelijk veel meer op het MKB segment dan de RA opleiding. Ook in de praktijk zijn de meeste AAs die actief zijn in het openbare beroep sterk gericht op het MKB segment, terwijl de RA in het openbare beroep veel vaker gericht is op de grotere ondernemingen. Daarnaast zijn vele RAs actief in andere rollen dan die van openbaar accountant waarvoor een academische opleiding vaak vereist is.

Hoewel RAs en AAs worden opgeleid op basis van de zelfde eindtermen en beschikken over de zelfde bevoegdheden¹, zijn zij veelal niet zonder meer uitwisselbaar. Dit wordt ook door de maatschappij onderkend, de AA en RA worden voor verschillende rollen gevraagd.

De RA en AA titels zijn in het voorgestelde stelsel te zien als 'gespecificeerde titels' die een additionele opleiding vereisen ten opzichte van het 'basisniveau', dat overigens nog nader ingevuld dient te worden, evenals de titel die aan dat basisniveau zou zijn verbonden. Door de RA en AA titels als zodanig 'actief' in stand te houden, in plaats van ze via een langdurig 'slappend' bestaan een stille dood te laten sterven, wordt een goede invulling gegeven aan het in het voorstel

¹ Met uitzondering van de AA zonder de in artikel 36, derde lid WAA bedoelde aantekening.

voorzien systeem. Bovendien worden de nationaal en internationaal bekende en erkende titels in stand gehouden, waardoor de in decennia zorgvuldig gecreëerde maatschappelijke waarde van deze titels niet wordt vernietigd.

Voor het 'basisniveau' kan een set eindtermen worden geformuleerd die leidt tot een opleiding die invulling geeft aan de ook door de vaste commissie voor Financiën onderkende behoefte aan een 'MKB accountant'.

c. Governance

Ten aanzien van de voorgestelde governance van de nieuwe beroepsorganisatie hebben wij enkele zorgpunten. Deze richten zich op de opzet van de ledengroepen, het niet verruimen van de mogelijkheden voor leden hun stem uit te brengen, de noodzaak tot een zorgvuldig regelgevingsproces en de borging van de onafhankelijke regelgeving voor openbaar accountants.

- Ledengroepen

Het fusiedocument bevat verschillende regels ten aanzien van de basis voor en de governance van ledengroepen, die in het voorstel niet zijn overgenomen. De regelgeving rondom de ledengroepen in het voorstel is zeer beperkt. Wij zijn van mening dat een goede governance van de beroepsorganisatie verdergaande regelgeving rondom de ledengroepen vereist dan nu in het voorstel opgenomen. Hoewel hier door de leden zelf in kan worden voorzien, vrezen wij dat dit zal kunnen resulteren in een wildgroei van ledengroepen, die een zeer grote mate van vrijheid verkrijgen om eigen regels in het leven te roepen en regels van de beroepsorganisatie buiten werking te stellen voor een ledengroep. Hierbij zijn noch het maatschappelijk verkeer, noch de beroepsorganisatie, nog de accountant gebaat.

Wij zijn van mening dat de indeling in ledengroepen gekoppeld dient te zijn aan de in de gedrags- en beroepsregels te onderkennen soorten accountants. Hierbij speelt, naast de aard van door accountants verrichte werkzaamheden, tevens de positie van de accountant jegens opdrachtgever(s) en gebruiker(s) een belangrijke rol. In het fusiedocument wordt deze opzet als basis gehanteerd.

De regelgeving ten aanzien van een ledengroepbestuur en de vertegenwoordiging vanuit een ledengroepbestuur zou moeten overeenkomen met die voor de, in het voorstel, door de ledenvergadering benoemde bestuursleden. Dit leidt tot eenduidigheid en stabiliteit. Hierbij kan aanvullend worden bepaald dat de bestuursleden die een ledengroep(bestuur) vertegenwoordigen door de ledenvergadering worden benoemd op basis van een voordracht van de leden van de ledengroep.

In artikel 17, derde lid, van het voorstel wordt aangegeven dat de ledenvergadering taken en bevoegdheden kan delegeren aan een ledengroepbestuur. Wij vinden dat hieraan beperkingen moeten worden gesteld. Zo zou het niet mogelijk moeten zijn de bevoegdheid tot het vaststellen en intrekken van verordeningen aan een ledengroep of een ledengroepbestuur te delegeren. Uiteraard zal de inbreng van een ledengroep bij de totstandkoming van regelgeving die de desbetreffende ledengroep aangaat, vereist zijn. De in het fusiedocument beschreven systematiek biedt hiervoor een goede basis met voldoende waarborgen.

- Stemming leden

Het voorstel biedt geen mogelijkheden tot het stemmen 'op afstand', bijvoorbeeld via een beveiligde internetverbinding. Zoals bekend is het aantal leden dat daadwerkelijk een ledenvergadering bezoekt (zeer) gering. Het mogelijk maken van het 'stemmen op afstand' zou de gewenste democratische betrokkenheid van alle leden vereenvoudigen en vergroten.

Indien het niet mogelijk is het 'stemmen op afstand' nu al mogelijk te maken, verdient het aanbeveling deze in de toekomst mogelijk wel te realiseren toevoeging via een amvb mogelijk te maken.

- Zorgvuldig regelgevingsproces

De totstandkoming van regelgeving vereist een zorgvuldig proces, het zogenaamde 'due process'. Voor een dergelijk proces wordt in het fusiedocument de basis gelegd. De laatste fase van dat proces bestaat, voor zover het verordeningen betreft, uit het publiceren van een ontwerpverordening enige tijd voor de ledenvergadering waarin de leden de verordening vaststellen (zie ook voorstel, artikel 22, tweede lid). Het voorstel bevat in artikel 22, eerste lid, echter een mogelijkheid om dit due process grotendeels achterwege te laten, aangezien het proces dan pas aanvangt op het moment van publicatie van een ontwerpverordening. Dit vinden wij zeer ongewenst. De praktijk (zie bijvoorbeeld de NIVRA ledenvergadering van december 2006) heeft uitgewezen dat dit tot grote problemen kan leiden.

Het recht tot het nemen van initiatief tot het uitvaardigen van verordeningen is in beginsel opgenomen in het systeem van de beroepsorganisatie. Ieder lid heeft toegang tot alle onderdelen van het regelgevingsproces. Het is denkbaar dat een aanvullende regeling tot initiatief wenselijk is. In dat geval moet het proces van totstandkoming van een ontwerpverordening echter gelijkwaardig zijn aan het in het fusiedocument beschreven, met 'checks and balances' omgeven proces.

Daarnaast vinden wij het aantal van 20 of meer leden, genoemd in artikel 22, eerste lid, van het voorstel, onwettelijk laag. Wij stellen voor hier aan te sluiten op het in artikel 6 van het voorstel genoemde minimum van 1% van de leden.

- Borging onafhankelijke regelgeving voor openbaar accountants

Het openbare beroep is het kerngebied van het werkgebied van accountants, met grote maatschappelijke betekenis. Het is daarom van groot belang dat de onafhankelijkheid van de totstandkoming van de regelgeving voor dit kerngebied geborgd is. Onwettelijke invloeden van andere ledengroepen zouden voorkomen moeten worden. Het fusiedocument biedt daarvoor waarborgen, die in het voorstel niet zijn overgenomen, met uitzondering van de in artikel 53 opgenomen goedkeuring van verordeningen door de Minister, hetgeen als een 'laatste middel' kan worden gezien. Wij bevelen aan dat dergelijke waarborgen ook in de wet worden opgenomen.

2. Overige opmerkingen

- Aanhef - De in de aanhef opgenomen namen van de bestaande beroepsorganisaties zijn onjuist.
- Artikel 2 - Het derde lid van dit artikel bepaalt dat een accountant die in het register is ingeschreven op grond van het bezit van de verklaring van vakbekwaamheid als bedoeld in artikel 50, eerste lid, geen lid behoeft te zijn van de beroepsorganisatie. In artikel 19, 5e lid, wordt bepaald dat de verordeningen en daarop berustende bepalingen van de beroepsorganisatie slechts verbinden zijn voor haar leden en organen. Hierdoor zijn deze verordeningen en bepalingen niet verbindend voor een dergelijke accountant die geen lid is van de beroepsorganisatie. Dit komt ons als ongewenst voor, het is onduidelijk aan welke voorschriften een dergelijke accountant dan wel gebonden is. Dit is niet helder voor het maatschappelijk verkeer. Het ligt dan ook voor de hand te bepalen dat de verordeningen en bepalingen eveneens bindend zijn voor dergelijke accountants, indien en voor zover hij werkzaamheden verricht in Nederland of met betrekking tot Nederlandse ondernemingen.
- Artikel 12 - Het is niet duidelijk hoe en wanneer bestuursleden die tussentijds worden benoemd ter vervulling van een opengevallen plaats worden benoemd. Het zelfde geldt ten aanzien van artikel 15.
- Artikel 17 - Het lidmaatschap van een ledengroep is vrijwillig en niet verplicht. Niet bepaald is, dat een beroepsbeoefenaar die geen lid is van de voor hem relevante ledengroep zich wel zal moeten houden aan de regelgeving die voor die ledengroep van kracht is.

- Artikel 19 - In het tweede lid onder letter m wordt gesproken over 'beroepsgroep'. Het is niet duidelijk wat hiermee wordt bedoeld.
- Artikel 20 - Het woord 'ander' is overbodig.
- Artikel 21 - Het tweede lid lijkt strijdig met het eerste lid van dit artikel. Zou de strekking van het tweede lid niet moeten zijn dat verordeningen van rechtswege vervallen indien en voor zover zij strijdig zijn met een van de andere genoemde voorschriften?
- Artikel 24 - Uiteraard ligt het voor de hand dat de beroepsorganisatie samenwerkt of overlegt met de AFM waar het taken met betrekking tot externe accountants betreft, zolang hierbij de grenzen van de scheiding der machten niet worden overschreden.
- Artikel 35 - De verwijzing in het eerste lid, letter a, naar artikel 34, eerste lid, dient te vervallen, aangezien dat laatstgenoemde lid geen voorwaarden bevat.
- Artikel 37 - Op de laatste regel van het tweede lid moet 'die benaming' worden aangepast in 'die titel of benaming'.
- Artikel 45 e.v. - Te overwegen valt om, bij gelegenheid van de nieuwe wet, de taken van de CEA te integreren in de nieuwe beroepsorganisatie. Dit zou de efficiëntie bevorderen.
- Artikel 50 - in onderdeel b. van het tweede lid dient 'anders dan Nederland,' te worden toegevoegd tussen 'in onderdeel a,' en 'verkregen diploma', aangezien de verwijzing naar de landen in onderdeel a. 'Nederland' niet omvat.
- Artikel 53, eerste en tweede lid - Het is merkwaardig dat alle verordeningen met betrekking tot de in artikel 19, tweede lid, genoemde onderwerpen in hun geheel de goedkeuring van de Minister behoeven, met uitzondering van de gedrags- en beroepsregels. Deze laatste behoeven slechts goedkeuring voor zover deze regels het verrichten van wettelijke controles betreffen. Indien alle andere onderwerpen de goedkeuring van de Minister vereisen, dan zou dat toch zeker voor de gedrags- en beroepsregels moeten gelden. Of, andersom geredeneerd, wanneer ten aanzien van de gedrags- en beroepsregels een beperking van de noodzaak tot goedkeuring bestaat, zou die ook voor de andere onderwerpen moeten gelden.
- Artikel 54 - In het eerste lid zou 'worden vernietigd' moeten worden aangepast naar 'worden geschorst of vernietigd'. Dit overeenkomstig het gestelde in het tweede lid.
- Artikel 61 - In het tweede lid is sprake van 'bureau', waar dit elders 'stafbureau' wordt genoemd.
- Artikel 62 - Hier ontbreekt een maatregel om het boekjaar van het NIVRA aan te passen naar het kalenderjaar.
- Artikel 62 - In het tweede lid is niet aangegeven dat deze regeling uitsluitend geldt bij de eerste benoeming na de inwerkingtreding van deze wet.
- Artikel 63 - 'Degene' moet zijn 'Degenen'.

- MvT - pagina 3 - In de laatste zin van onderdeel 2.2 zou moeten worden opgenomen dat, naast het voeren van de titel, het wekken van de indruk dat de titel mag worden gevoerd eveneens verboden is (zie artikel 37, tweede lid).
- MvT - pagina 3 - In de eerste bullet wordt gesteld "ook stelt de beroepsorganisatie inhoudelijke regels vast over de criteria waaraan wordt getoetst." Dit is onjuist, deze criteria worden door anderen vastgesteld/bepaald, niet door de beroepsorganisatie (en evenmin door de accountant).
- MvT - pagina 5 - In de derde volle alinea wordt opgemerkt: "Het biedt daarmee een beter tegenwicht tegen de invloed van openbare accountants en de grote accountantskantoren waarbinnen zij veelal werkzaam zijn." Het overgrote deel van de openbaar accountants is niet werkzaam bij de grote kantoren.
- MvT - pagina 14 - Artikel 12 - Hier wordt gesteld; "Op grond van een benoemingstermijn van vier jaar voor een lid van het ledengroepbestuur zal een afgevaardigde vanuit het ledengroepbestuur dan ook niet langer dan vier jaar deel kunnen uitmaken van het bestuur van de beroepsorganisatie." Echter, noch in artikel 12, noch in artikel 17 is bepaald dat herbenoeming als lid van het ledengroepbestuur en daarmee indirect van het bestuur niet zou zijn toegestaan. Daarmee is een langere periode dan vier jaar mogelijk. De betekenis van de voorlaatste zin van deze toelichting is niet duidelijk.

6 september 2010